

Stratégia presadzovania práva

Manažérske zhrnutie

Európska komisia dňa 31. mája 2017 predstavila tzv. balík mobility a dňa 30. júla 2020 bol balík mobility publikovaný v Úradnom vestníku Európskej únie. Na základe článku 10a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1072/2009 by sa kontroly v cestnej doprave mali zamerať najmä na podniky hodnotené podľa článku 9 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/22/ES ako vysoko rizikové. Dňa 3. mája 2022 bolo v Úradnom Vestníku Európskej únie publikované vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2022/695 z 2. mája 2022, ktorým sa stanovujú pravidlá uplatňovania smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/22/ES, pokiaľ ide o spoločný vzorec na výpočet hodnoty rizikovosti dopravných podnikov. Podľa vykonávajúceho nariadenia Komisie (EÚ) 2022/695 hodnota rizikovosti dopravcov pre kontrolné orgány bude vyjadrená graficky.

Dopravcovia, u ktorých neboli vykonané žiadne kontroly (sivé pásmo),

0 – 100 bodov: Dopravcovia s nízkym rizikom (zelené pásmo),

101 – 200 bodov: Dopravcovia so stredným rizikom (oranžové pásmo),

201 bodov alebo viac: vysokorizikovní dopravcovia (červené pásmo).

Implementáciu nového systému bude zabezpečovať v rámci Jednotného informačného systému v cestnej doprave Ministerstvo dopravy a výstavby SR. Príslušné kontrolné orgány následne informácie zo systému budú využívať v rámci kontrolnej činnosti.

Právny základ

Európska komisia dňa 31. mája 2017 predstavila tzv. balík mobility, ktorý sa týka legislatívnych návrhov v cestnej doprave. Po náročnom legislatívnom procese bola časť balíka mobility dňa 30. júla 2020 publikovaná v Úradnom vestníku Európskej únie. Novými pravidlami sa zlepšia pracovné podmienky vodičov, zavedú sa osobitné pravidlá vysielať vodičov v medzinárodnej doprave a aktualizujú sa ustanovenia o prístupe na trh nákladnej dopravy. Zároveň sa zlepši účinnosť dodržiavania predpisov. Novými pravidlami sa má docieľiť rovnováha medzi lepšími pracovnými a sociálnymi podmienkami vodičov a slobodou prevádzkovateľov poskytovať cezhraničné služby, pričom sa nimi zároveň prispeje k bezpečnosti cestnej premávky.

Ministerstvo dopravy a výstavby SR v súvislosti s vykonaním balíka mobility prijalo zákony, a to:

- zákon č. 397/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 407/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 462/2007 Z. z. o organizácii pracovného času v doprave a o zmene a doplnení zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 309/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/1055 z 15. júla 2020, ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 1071/2009, (ES) č. 1072/2009 a (EÚ) č. 1024/2012 s cieľom prispôbiť ich vývoju v odvetví cestnej dopravy, bol prijatý článok 10a Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1072/2009 z 21. októbra 2009 o spoločných pravidlách prístupu nákladnej cestnej dopravy na medzinárodný trh. Na základe článku 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/1055 členské štáty najneskôr 21. augusta 2022 zašlú Komisii svoje vnútroštátne stratégie presadzovania práva prijaté podľa článku 10a.

Článok 10a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1072/2009 znie:

„článok 10

Kontroly

1. S cieľom ďalej presadzovať povinnosti stanovené v tejto kapitole členské štáty zabezpečia, aby sa na ich území uplatňovala ucelená vnútroštátna stratégia presadzovania práva. Uvedená stratégia sa zameria na podniky hodnotené podľa článku 9 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/22/ES ako vysoko rizikové.
2. Každý členský štát zabezpečí, aby kontroly stanovené v článku 2 smernice 2006/22/ES zahŕňali v relevantných prípadoch kontrolu kabotážnej prepravy.
3. Členské štáty aspoň dvakrát do roka vykonajú zosúladené cestné kontroly kabotážnej prepravy. Takéto kontroly vykonajú súčasne vnútroštátne orgány zodpovedné za presadzovanie predpisov v oblasti cestnej dopravy z dvoch alebo viacerých členských štátov, každý vnútroštátny orgán na svojom vlastnom území. Členské štáty môžu tieto aktivity kombinovať s aktivitami stanovenými v článku 5 smernice 2006/22/ES. Po vykonaní zosúladených cestných kontrol si vnútroštátne kontaktné miesta určené v súlade s článkom 18 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1071/2009 vymenia informácie o počte a druhu zistených porušení predpisov.“

Vnútroštátna stratégia presadzovania práva by sa mala zamerať na podniky vysokorizikové. Systém rizikovosti dopravných podnikov vyplýva z článku 9 smernice európskeho parlamentu a Rady 2006/22/ES z 15. marca 2006 o minimálnych podmienkach vykonávania nariadení (ES) č. 561/2006 a (EÚ) č. 165/2014 a smernice 2002/15/ES, pokiaľ ide o právne predpisy v sociálnej

oblasti, ktoré sa týkajú činností cestnej dopravy, a ktorou sa zrušuje smernica Rady 88/599/EHS.

Článok 9 smernice 2006/22 znie:

„Systém hodnotenia rizikovosti

1. Členské štáty zavedú systém hodnotenia rizikovosti podnikov na základe pomerného počtu a závažnosti porušení nariadenia (ES) č. 561/2006 alebo nariadenia (EÚ) č. 165/2014 alebo vnútroštátnych ustanovení, ktorými sa transponuje smernica 2002/15/ES, ktorých sa jednotlivé podniky dopustili.

Komisia do 2. júna 2021 prostredníctvom vykonávacích aktov stanoví spoločný vzorec na výpočet hodnoty rizikovosti podnikov. V tomto spoločnom vzorci sa zohľadní počet, závažnosť a frekvencia výskytu porušení a výsledky kontrol, pri ktorých sa nezistilo žiadne porušenie, ako aj skutočnosť, či podnik cestnej dopravy využíva inteligentný tachograf podľa kapitoly II nariadenia (EÚ) č. 165/2014 vo všetkých svojich vozidlách. Uvedené vykonávacie akty sa prijímú v súlade s postupom preskúmania uvedeným v článku 12 ods. 2 tejto smernice.

2. Podniky s vysokým stupňom rizikovosti sa kontrolujú podrobnejšie a častejšie.

3. Východiskový zoznam porušení nariadenia (ES) č. 561/2006 a nariadenia (EÚ) č. 165/2014 a miera ich závažnosti sú stanovené v prílohe III.

Komisia je na účely stanovenia alebo aktualizácie posudzovania závažnosti porušení nariadenia (ES) č. 561/2006 alebo (EÚ) č. 165/2014 splnomocnená prijímať delegované akty v súlade s článkom 15a tejto smernice na zmenu prílohy III s cieľom zohľadniť vývoj v oblasti regulácie a aspekty bezpečnosti cestnej premávky.

Kategória najzávažnejších porušení by mala zahŕňať tie porušenia, kde pri nedodržaní príslušných ustanovení nariadení (ES) č. 561/2006 a (EÚ) č. 165/2014 vzniká vysoké riziko úmrtia alebo vážnej ujmy na zdraví.

4. S cieľom uľahčiť cielené cestné kontroly sú údaje vo vnútroštátnom systéme hodnotenia rizikovosti v čase kontroly dostupné všetkým príslušným kontrolným orgánom dotknutého členského štátu.

5. Členské štáty informácie vo vnútroštátnom systéme hodnotenia rizikovosti priamo sprístupňujú prostredníctvom interoperabilných vnútroštátnych elektronických registrov uvedených v článku 16 nariadenia (ES) č. 1071/2009 príslušným orgánom iných členských štátov v súlade s článkom 16 ods. 2 tohto nariadenia.“

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/22/ES bola do právneho poriadku Slovenskej republiky transponovaná zákonom č. 462/2007 Z. z. o organizácii pracovného času v doprave a o zmene a doplnení zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 309/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon č. 462/2007 Z. z.“)

Podľa § 32 zákona č. 462/2007 Z. z. kontrolnými orgánmi sú Národný inšpektorát práce, inšpektoráty práce a Policajný zbor.

Podľa § 33 zákona č. 462/2007 Z. z. Národný inšpektorát práce:

- a) organizuje v spolupráci s Policajným zborom vytvorenie a prevádzkovanie kontrolného systému podľa tretej časti vrátane organizácie cestných kontrol,
- b) predkladá Európskej komisii každé dva roky k 30. septembru
 1. informáciu na štandardnom tlačive o vykonaných kontrolách ,
 2. štatistické údaje,
 3. správu o uplatňovaní ustanovení tohto zákona týkajúcich sa organizácie pracovného času osôb vykonávajúcich mobilné činnosti v cestnej doprave aj so stanoviskami sociálnych partnerov,
- c) zabezpečuje koordináciu s partnerskými orgánmi členských štátov vo vzťahu k vykonávaniu cestných kontrol a kontrol v dopravných podnikoch,
- d) vybavuje žiadosti orgánov členských štátov o poskytnutie súčinnosti,
- e) poskytuje orgánom členských štátov informácie o uplatňovaní všeobecne záväzných právnych predpisov týkajúcich sa mobilných zamestnancov,
- f) zabezpečuje vytvorenie a prevádzku systému hodnotenia rizikovosti dopravných podnikov a systému elektronickej výmeny informácií,
- g) spolupracuje s orgánmi členských štátov na vypracovávaní spoločných programov odbornej prípravy inšpektorov práce o osvedčených kontrolných postupoch, ktoré sa budú uskutočňovať najmenej raz ročne a ktoré umožnia najmenej raz ročne výmenu inšpektorov práce, aby boli vyškolení na výkon svojich úloh,
- h) informuje Európsku komisiu o
 1. výnimkách z uplatňovania pravidiel udelených na cestnú dopravu vykonávanú na území Slovenskej republiky,
 2. opatreniach a sankciách prijatých na základe dohody v interoperabilnej cezhraničnej železničnej doprave,
 3. sankciách za porušenie tohto zákona a osobitných predpisov,
- i) spolupracuje s Európskym orgánom práce pri vykonávaní koordinovaných kontrol a v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy inšpektorov práce,
- j) zabezpečuje odbornú prípravu inšpektorov práce podľa osobitného predpisu.

Podľa § 34 zákona č. 462/2007 Z. z. inšpektorát práce:

- a) vykonáva v spolupráci s Policajným zborom cestné kontroly; predmetom cestnej kontroly sú prvky uvedené v prílohe č. 1 časti A zákona č. 462/2007 Z. z.,
- b) vykonáva kontroly v dopravných podnikoch; predmetom kontroly v dopravných podnikoch sú prvky uvedené v prílohe č. 1 zákona č. 462/2007 Z. z.,
- c) vykonáva kontroly na plavidlách vykonávajúcich verejnú vodnú dopravu,
- d) vykonáva kontroly u zamestnávateľa,
- e) ukladá pokuty za správne delikty,
- f) prejednáva priestupky,
- g) vedie evidenciu vykonaných kontrol,
- h) udeľuje výnimky z uplatňovania pravidiel vo vnútroštátnej cestnej doprave,
- i) poskytuje Národnému inšpektorátu práce údaje z kontrol potrebné na plnenie jeho úloh,
- j) zasiela odobraté karty vodiča Ministerstvu dopravy a výstavby Slovenskej republiky,
- k) vykonáva v spolupráci s Policajným zborom kontroly vodičov špecializovaných havarijných vozidiel.

Inšpektor práce je podľa § 34 odsek 2 zákona č. 462/2007 Z. z. oprávnený:

- a) pri cestnej kontrole alebo na pracovisku vodiča nariadiť vodičovi odstaviť vozidlo na prikázanom mieste a okamžite začať čerpať prestávku v práci alebo čas denného alebo týždenného odpočinku, ak zistil, že vodič presiahol povolený čas jazdy alebo že nečerpal prestávku v práci alebo dobu odpočinku,
- b) pri cestnej kontrole nariadiť vodičovi odstaviť vozidlo na prikázanom mieste, ak vodič nezaplatil pokutu uloženú pri kontrole,
- c) pri kontrole v dopravnom podniku zakázať
 1. používanie vozidla, ktoré nie je vybavené záznamovým zariadením alebo je vybavené záznamovým zariadením bez typového schválenia ES, alebo ak záznamové zariadenie je nefunkčné, nebola na ňom vykonaná periodická prehliadka alebo má poruchu,
 2. používanie vozidla pri zistení záznamov udalostí, porúch alebo chýb od poslednej periodickej prehliadky, ktoré sa považujú za potenciálne narušenie alebo manipuláciu so záznamovým zariadením alebo jeho snímačom pohybu, a nariadiť dopravnému podniku vykonanie kontroly záznamového zariadenia v dielni, ktorá je autorizovaná podľa osobitného predpisu,
 3. vodičovi alebo inému mobilnému zamestnancovi nástup do služby alebo ďalšie vykonávanie dopravnej činnosti a nariadiť mu okamžité čerpanie času denného alebo týždenného odpočinku, ak zistil, že presiahol povolený čas jazdy alebo pracovný čas alebo že nečerpal dobu odpočinku,
- d) pri kontrole podľa odseku 1 písm. c) a d) zakázať mobilnému zamestnancovi vo verejnej vodnej doprave nástup do služby alebo ďalšie vykonávanie dopravnej činnosti a nariadiť mu

okamžité čerpanie času denného alebo týždenného odpočinku, ak zistil, že presiahol maximálny pracovný čas alebo nečerpal dobu odpočinku,

e) požadovať od kontrolovanej osoby preukázanie totožnosti,

f) zadržať kartu vodiča, ak zistí, že vodič používa kartu vodiča, ktorá je sfalšovaná, alebo používa kartu vodiča, ktorej nie je oprávneným držiteľom, alebo drží viac ako jednu platnú kartu vodiča.

V rokoch 2019 a 2020 bolo inšpektormi práce skontrolovaných spolu na pracoviskách a pozemných komunikáciách 16 244 vodičov. V počte skontrolovaných pracovných dní vodičov to predstavuje 538 863 dní, čo je 106,9 % z celkového plánovaného počtu skontrolovaných dní vodičov pre roky 2019 a 2020 (504 000 pracovných dní vodičov). Z uvedeného prehľadu je zrejmé, že stanovený pomer kontrol v dopravných podnikoch a na pozemných komunikáciách bol v sledovanom období splnený, pričom je potrebné uviesť, že v roku 2020 bolo inšpektormi práce skontrolovaných spolu na pracoviskách dopravných podnikov a pozemných komunikáciách 6 539 vodičov. V počte skontrolovaných dní vodičov (záznamové listy, údaje stiahnuté z digitálnych záznamových zariadení a z kariet vodičov) to predstavuje 249 805 pracovných dní, čo je 99,13 % z celkového plánovaného počtu skontrolovaných pracovných dní vodičov pre rok 2020 (252 000 pracovných dní vodičov).

Pri hodnotení nedostatkov zistených inšpektormi práce počas roka 2020 pri cestných kontrolách a pri kontrolách v dopravných podnikoch môžeme konštatovať, že počet nedostatkov klesol v porovnaní s rokmi 2019 a 2018. Keďže v roku 2020 boli pozastavené kontroly sociálnej legislatívy v cestnej doprave na pozemných komunikáciách v období od 13. 03. 2020 do 30. 06. 2020 a od 26. 10. 2020 do 31. 12. 2020, boli odložené kontroly sociálnej legislatívy v cestnej doprave v priestoroch dopravných podnikov a bola zrušená úloha č. 20 106 (Kontrola sociálnej legislatívy v cestnej doprave so zameraním sa na zájazdové a diaľkové autobusy) z dôvodu dodržiavania prijatých opatrení v oblasti inšpekcie práce v súvislosti s rizikom nákazy COVID-19, nie je na mieste porovnávať zaznamenané počty zistených nedostatkov. V roku 2020 inšpektori práce pri kontrolách na pozemných komunikáciách a v dopravných podnikoch zohľadňovali všetky udelené výnimky a prijaté opatrenia, ktoré plynuli z riešenia pandemickej situácie na území Slovenska. Porovnanie s predchádzajúcimi rokmi je najlepšie vyjadriť počtom skontrolovaných pracovných dní vodičov, ktoré pripadajú na jeden zistený nedostatok. Kontrolami bolo zistených celkom 7 690 nedostatkov, pričom bolo skontrolovaných 249 805 pracovných dní vodičov, čo predstavuje jeden nedostatok na 32,48 skontrolovaných pracovných dní. V rámci úlohy s tým istým zameraním v roku 2019 bol zistený jeden nedostatok na 24,71 skontrolovaných pracovných dní vodičov v roku 2018 bol zistený jeden nedostatok na 24,90 skontrolovaných pracovných dní vodičov a v roku 2017 bol zistený jeden nedostatok na 25,60 skontrolovaných pracovných dní vodičov.

V roku 2020 počet nedostatkov síce klesol v porovnaní s inými rokmi, ale stúpol počet skontrolovaných pracovných dní vodičov, ktoré pripadajú na jeden zistený nedostatok. Musíme konštatovať, že organizácia práce vodičov zo strany dopravných podnikov sa zhoršila, o čom svedčí zvýšený počet zistených prípadov, keď dopravné podniky neorganizovali v kontrolovanom období prácu kontrolovaných vodičov tak, aby vodiči boli schopní dodržiavať pracovný čas, čas jazdy, prestávok v práci, časy denného odpočinku a tiež nevykonávali

kontroly s cieľom zabezpečiť dodržiavanie pracovného času, časov jednotlivých jász, prestávok v práci a následného denného a týždenného odpočinku. Kontrolovaní vodiči často vykonávali prepravy tovarov, ktoré boli plánované spôsobom, ktorý neumožňoval dodržiavať jednotlivé články európskych nariadení. Vodiči následne s cieľom zosúladiť svoje činnosti s európskymi nariadeniami, používali karty vodičov, na ktoré nemali oprávnenie alebo jazdili bez vloženej karty vodiča. Tieto skutočnosti dopravné podniky trpeli a vedeli o nich, alebo nevykonávali kontroly svojich vodičov s cieľom zabezpečiť dodržiavanie pracovného času, časov jednotlivých jász, prestávok v práci a následného denného a týždenného odpočinku.

Počet skontrolovaných pracovných dní vodičov, ktoré pripadajú na jeden zistený nedostatok, sa od roku 2006 každoročne mierne znižoval. V rokoch 2019 a 2018 sa ustálil na hodnote približne 1 nedostatok na 25 pracovných dní, ale za rok 2020 sa táto hodnota zvýšila na 32,48 skontrolovaných pracovných dní, preto je potrebné aj naďalej zvyšovať právne povedomie samotných vodičov a zamestnávateľov, zvýšiť preventívnu činnosť inšpektorátov práce, neustále zvyšovať kvalitu kontrol vodičov, školiť inšpektorov práce, ktorí budú hardvérovo a softvérovo vybavení na vykonávanie cestných alebo firemných kontrol v oblasti sociálnej legislatívy v cestnej doprave.

Na základe výsledkov vykonaných kontrol v rokoch 2019 a 2020 je zrejmé, že napriek poklesu priestupkov stále dochádza a aj v budúcnosti bude dochádzať k porušovaniu právnych predpisov týkajúcich sa pracovného času vodičov a obsluhy záznamových zariadení.

Výsledky kontrol inšpekcie práce potvrdzujú opodstatnenosť a potrebu kontrolnej činnosti v tejto oblasti. Trvalé zaradenie úlohy do plánu činností je správne a je potrebné v nej pokračovať aj v ďalšom období. Vyplýva to predovšetkým zo zistení o nedostatočných znalostiach predpisov súvisiacich so zaistením bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vo všetkých subjektoch, ktoré majú v predmete činnosti dopravnú činnosť alebo vykonávajú túto činnosť v súvislosti s iným podnikaním. Je potrebné si však uvedomiť, že bezpečnosť je jednou z najdôležitejších podmienok prepravy tovarov. Dosiagnutá úroveň bezpečnosti je určovaná na základe ukazovateľa nehodovosti. Snahou všetkých kontrolných orgánov vykonávajúcich kontroly v doprave je znížiť neúmerň počet smrteľných následkov dopravných nehôd, čomu výrazne napomáha aj kontrolná činnosť inšpekcie práce na Slovensku.

Pri hodnotení nedostatkov zistených inšpektormi práce pri cestných kontrolách a pri kontrolách v dopravných podnikoch môžeme konštatovať, že sa situácia v porovnaní s predchádzajúcimi sledovanými obdobiami (2015 – 2016, 2017 – 2018) zhoršila. Vykonanými kontrolami v sledovanom období od 01. 01. 2019 do 31. 12. 2020 bolo zistených celkom 19 389 nedostatkov, pričom bolo skontrolovaných 538 863 pracovných dní vodičov, čo predstavuje jeden nedostatok na 27,8 skontrolovaných pracovných dní. V období rokov 2015 až 2016 bol zistený jeden nedostatok na 23,4 skontrolovaných pracovných dní vodičov a v období rokov 2017 až 2018 bol zistený jeden nedostatok na 25,4 skontrolovaných pracovných dní vodičov.

Vybavenosť kontrolných zložiek

Kontrolné vozidlá

Pri vykonávaní kontrol na pozemných komunikáciách majú inšpektori práce k dispozícii špeciálne kontrolné vozidlá, ktoré sa skladajú okrem samotnej riadiacej časti aj z tzv. administratívnej časti, ktorá slúži ako pojazdná kancelária. Pojazdná kancelária je vybavená dvoma kontrolnými stanovišťami, vlastným zdrojom elektriny, nezávislým kúrením a klimatizáciou.

V roku 2018 bolo vykonané verejné obstarávanie na nové kontrolné vozidlá slúžiace na kontroly na pozemných komunikáciách. Kontrolné vozidlá obsahujú vybavenie na základe požiadaviek výkonných inšpektorov práce a na základe skúseností s oboznámením sa s vozidlami počas medzinárodných cestných kontrol. Kontrolné vozidlá značky Volkswagen Crafter 35 pripravené aj po vizuálnej stránke boli odovzdané do používania v marci 2019.

Hardvér a softvér

Pre správne a rýchle realizovanie kontrol majú inšpektori práce k dispozícii špeciálny hardvér a softvér. Hardvérové príslušenstvo sa skladá z prenosného počítača, skenera, čítačky tachografových kariet, sťahovacieho kľúča, z nového kľúča Download Box IIS (stiahnutie dát z digitálneho tachografu i priamo z karty vodiča a prenos do PC) a tlačiarne. Údaje z tachografových krúžkov a z výstupov z digitálnych tachografov vyhodnocujú pomocou špeciálneho softvéru TAGRA.eu Control, ktorý je vyvinutý špeciálne na túto činnosť. Slovenskí inšpektori práce používajú program TAGRA.eu Control od českej spoločnosti Truck Data Technology, s. r. o., U Trati 886/52, 100 00 Praha 10.

Celoeurópska databáza tachografových kariet TachoNet

Inšpektori práce sú počas kontrol napojení online na celoeurópsku databázu tachografových kariet (TachoNet) ako aj databázu vydaných tachografových kariet Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky. Pomocou týchto databáz môžu jednoducho a rýchlo zistiť, či sa vodič pri kontrole nepreukazuje neplatnou tachografovou kartou alebo či nepožiadal o vydanie novej tachografovej karty z dôvodu straty, poškodenia alebo krádeže.

Veľkým prínosom pre kontrolórov pri výkone cestných kontrol je aj zavedenie používania platobného terminálu od roku 2011, kedy môže vodič v prípade, ak nemá finančnú hotovosť, zaplatiť pokutu platobnou kartou.

Nariadenie Európskeho parlamentu (EÚ) č. 165/2014 o tachografoch v cestnej doprave, ktorým sa ruší nariadenie Rady (EHS) č. 3821/85 o záznamovom zariadení v cestnej doprave a mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 561/2006 o harmonizácii niektorých právnych predpisov v sociálnej oblasti, ktoré sa týkajú cestnej dopravy v platnom znení ustanovuje povinnosť v článku 9 pre členské štáty vybaviť svoje kontrolné orgány zariadením na diaľkovú včasnú detekciu potrebným na komunikáciu údajov pri vykonávaní cielených

cestných kontrol. Termín na vybavenie kontrolných orgánov týmto zariadením je 21. august 2024. Dovtedy sa môžu členské štáty rozhodnúť, či svoje kontrolné orgány vybaví takýmto zariadením na diaľkovú včasnú detekciu. Vo všeobecnosti takéto zariadenie pomôže inšpektorom práce a policajnému zboru v selekcii vozidla podľa porušení v tachografe pre vykonanie cestnej kontroly.

Sankcie

V sledovanom období od 01. 01. 2019 do 31. 12. 2020 inšpektori práce uložili vodičom na pozemných komunikáciách 1 926 blokových pokút v celkovej výške 157 185 EUR, pri kontrolách vodičov v dopravných podnikoch bolo vodičom uložených 156 pokút v celkovej výške 21 770 EUR. Dopravným podnikom bolo uložených 265 sankcií v celkovej výške 753 610 EUR. Celkovo bolo v sledovanom období uložených 2 347 pokút v celkovej výške 932 565 EUR.

Pokuty zamestnávateľom (dopravným podnikom) sa ukladali podľa § 37 zákona č. 462/2007 Z. z. (správne delikty – max. výška pokuty je 16 600 EUR), pokuty za priestupky vodičov sa ukladali podľa § 38 zákona č. 462/2007 Z. z. (priestupky – max. výška pokuty v blokovom konaní za všetky zistené porušenia je 165 EUR, od 01. 04. 2019 je to 330 EUR).

Dohoda o spolupráci pri vykonávaní a organizácii kontrol

S cieľom zabezpečiť spoluprácu a koordináciu činností v oblasti kontrol, ich organizácie, evidencie, vykonávania a riešenia priestupkov v zmysle príslušných ustanovení zákona č. 462/2007 Z. z. sa zmluvné strany „Dohody o spolupráci pri vykonávaní a organizácii kontrol“ (ďalej „Dohoda o spolupráci“) zhodli na obsahu dohody o spolupráci a dňa 27. 08. 2020 bola podpísaná. Táto dohoda je platná a účinná dňom jej podpisu všetkými zmluvnými stranami (Ministerstvo vnútra SR, Národný inšpektorát práce a jednotlivé inšpektoráty práce).

Spolupráca sa bude uskutočňovať najmä v týchto oblastiach:

- a) plánovanie, koordinácia a vykonávanie kontrol,
- b) objasňovanie priestupkov v zmysle § 38 zákona,
- c) vzdelávanie a zvyšovanie odbornosti inšpektorov práce a príslušníkov Policajného zboru v tejto oblasti.

Spolupráca medzi NIP, MDV SR a Národnou diaľničnou spoločnosťou, a. s. (rok 2020):

V zmysle § 18 ods. 4 zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov NIP žiada MDV SR a zároveň aj Národnú diaľničnú spoločnosť, a. s. (ďalej „NDS, a. s.“) o zaslanie časových údajov o pohyboch motorových vozidiel, ktoré sú svojou konštrukciou a rozmiestnením určené na prepravu osôb a batožiny, a ktoré majú viac ako deväť miest na sedenie vrátane miesta pre vodiča a zasielanie časových údajov o pohyboch motorových vozidiel s najmenej štyrmi kolesami projektovanými a konštruovanými na prepravu tovaru cez mýtné brány a virtuálne mýtné brány na základe zaslaných žiadostí z

jednotlivých inšpektorátov práce, ktoré dané údaje aktuálne potrebujú pre výkon inšpekcie práce v danom mesiaci. Zaslané žiadosti z inšpektorátov práce, ktoré aktuálne potrebujú tieto údaje, obsahujú obchodné mená dopravných podnikov, IČO a kontrolované obdobie.

NIP následne žiada MDV SR a zároveň aj NDS, a. s. v 2 termínoch (10. deň v danom mesiaci a posledný deň daného mesiaca) o údaje potrebné k výkonu inšpekcie práce z mýtnych brán a z virtuálnych mýtnych brán (evidenčné číslo vozidla, čas prejazdu mýtnej brány motorovým vozidlom, dátum prejazdu mýtnej brány motorovým vozidlom a miesto prejazdu mýtnej brány motorovým vozidlom). NIP žiada, aby požadované údaje boli zaslané do určeného termínu v elektronickej forme v databázovom alebo inom prijateľnom formáte, v ktorom by bolo možné údaje filtrovať.

NIP po získaní údajov z MDV SR, zasiela požadované údaje na príslušný inšpektorát práce, ktorý o to aktuálne požiadal v danom mesiaci. Zasielané údaje pomáhajú pri odhaľovaní novej manipulácie so záznamovými zariadeniami a tiež sa využívajú aj v prípadoch podaní na dopravné podniky.

Odborný dozor

Zákon č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov obsahuje v § 45 ustanovenia týkajúce sa odborného dozoru nasledovne.

„§ 45

Odborný dozor

(1) Odborným dozorom je kontrola

- a) prevádzkovateľov cestnej dopravy, či prevádzkujú cestnú dopravu v súlade s týmto zákonom, osobitnými predpismi a medzinárodnými zmluvami, ktoré upravujú prevádzkovanie cestnej dopravy,
- b) prevádzkovateľov taxislužby, či prevádzkujú taxislužbu v súlade s týmto zákonom, osobitnými predpismi a medzinárodnými zmluvami, ktoré upravujú prevádzkovanie taxislužby,
- c) prevádzkovateľov dispečingu, či prevádzkujú dispečing v súlade s týmto zákonom a osobitnými predpismi,
- d) vybavenia a technickej spôsobilosti prevádzkovaných vozidiel a technickej základne dopravcov,
- e) vodičov a ostatných členov osádok a bezpečnostných poradcov pri preprave nebezpečných vecí,
- f) dopravcov, odosielateľov, príjemcov a iných osôb pri preprave nebezpečných vecí,
- g) dodržiavania prevádzkovej povinnosti, prepravnej povinnosti a tarifnej povinnosti dopravcov
- h) dodržiavania podmienok, za ktorých bolo vydaný preukaz vodiča,
- i) prevádzkovateľov cestnej dopravy, či zamestnávajú vodičov v súlade s týmto zákonom, osobitnými predpismi a medzinárodnými zmluvami,

j) povereného zariadenia,

k) poverenej organizácie.

(2) Odborný dozor sa vykonáva kontrolami na cestách, v colnom priestore, na mieste určenom alebo schválenom colnými orgánmi, vo vozidlách, v technickej základni kontrolovaných osôb, v prevádzkových priestoroch, vyžiadaním súvisiacich podkladov, prostredníctvom informačných systémov a elektronických systémov a prostriedkov, a prostredníctvom údajov skopírovaných zo záznamového zariadenia a karty vodiča. Odborný dozor je zameraný cielene na kontroly prevádzkovateľov cestnej dopravy klasifikovaných ako podniky so zvýšeným rizikom podľa osobitného predpisu, ako aj na ostatné podniky. Odborný dozor pri prevádzkovateľoch dispečingu sa môže vykonať aj prostredníctvom elektronickej komunikácie.

(3) Ministerstvo vykonáva odborný dozor nad medzinárodnou dopravou, nad prepravami do iných štátov a z iných štátov a nad kabotážnymi prepravami na území Slovenskej republiky vrátane prepráv nebezpečných vecí a kontroluje, či sú splnené zákonné požiadavky, ktoré boli podkladom na vydanie povolení, licencií Spoločenstva, dopravných licencií, koncesií, osvedčení vozidla taxislužby, preukazu vodiča a osvedčení vodiča a pri preprave nebezpečných vecí u dopravcov, odosielateľov, príjemcov a ostatných účastníkov prepravy nebezpečných vecí, v poverených zariadeniach a poverených organizáciách podmienky ustanovené týmto zákonom a dohodou ADR. Kontroly nad kabotážnymi prepravami sa vykonávajú najmenej dvakrát ročne koordinovane s kontrolnými orgánmi iných členských štátov, pričom každý kontrolný orgán vykonáva kontrolu na svojom území. Kontroly podľa predchádzajúcej vety môžu byť súčasťou koordinovaných cestných kontrol podľa osobitného predpisu. Po vykonaní koordinovaných cestných kontrol si kontaktné miesta vymenia informácie o počte a druhu zistených porušení predpisov.

(4) Okresný úrad v sídle kraja vykonáva odborný dozor nad cestnou dopravou na území kraja a kontroluje vozidlá a vodičov na cestách na území kraja a technickú základňu dopravcov, ktorí majú sídlo v kraji a pri preprave nebezpečných vecí u dopravcov, odosielateľov, príjemcov a ostatných účastníkov prepravy nebezpečných vecí, podmienky ustanovené týmto zákonom a dohodou ADR a vykonáva odborný dozor prevádzkovateľov taxislužby a prevádzkovateľov dispečingu.

(5) Vyšší územný celok vykonáva odborný dozor nad pravidelnou dopravou a kontroluje plnenie povinností dopravcov vo svojom územnom obvode, najmä vybavenie technickej základne, dodržiavanie prevádzkovej povinnosti a tarifnej povinnosti, dodržiavanie prepravného poriadku, cestovného poriadku a plnenie záväzku zo zmluvy o službách.

(6) Obec vykonáva odborný dozor nad mestskou dopravou a taxislužbou a kontroluje plnenie povinností dopravcov, najmä vybavenie technickej základne, dodržiavanie prevádzkovej povinnosti a tarifnej povinnosti, dodržiavanie prepravného poriadku, cestovného poriadku a plnenie záväzku zo zmluvy o službách, prevádzkovateľov taxislužby a prevádzkovateľov dispečingu.

(7) Policajný zbor kontroluje na cestách v rámci výkonu dohľadu nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky technickú spôsobilosť vozidiel, vybavenie prepravnými a sprievodnými dokladmi a dokladmi podľa tohto zákona, označenie vozidiel a spôsobilosť vodičov a osádky na cestnú premávku a pri preprave nebezpečných vecí podmienky ustanovené týmto zákonom a dohodou ADR.

(8) Colné orgány kontrolujú na cestách, v colnom priestore, na mieste určenom alebo schválenom colnými orgánmi a vo vozidlách doklady dopravcov v medzinárodnej cestnej doprave a v taxislužbe, pri preprave do iných štátov a z iných štátov doklady potrebné podľa osobitných predpisov a medzinárodných zmlúv, a ako podklad na určenie správnosti predloženého prepravného povolenia aj sprievodné doklady o prepravovanom náklade a pri preprave nebezpečných vecí dodržiavanie podmienok ustanovených týmto zákonom a dohodou ADR; v prípade jednorazových prepravných povolení aj znehodnocujú tieto doklady. V taxislužbe kontrolujú aj označenie a vybavenie vozidiel.

(9) Kontroly v rámci odborného dozoru podľa odsekov 3 až 6 vykonávajú osoby poverené výkonom kontroly v rozsahu udeleného oprávnenia. Svoju príslušnosť k orgánu odborného dozoru a rozsah oprávnenia preukazujú preukazom. Obec môže výkonom odborného dozoru poveriť aj príslušníka obecnej polície.

Na základe správy o kontrolnej a dozornej činnosti Ministerstva dopravy a výstavby SR za rok 2021 Odborné dozory nad medzinárodnou nákladnou dopravou podľa zákona č. 56/2012 Z. z. boli vykonané u 6 dopravcov.

Odborné dozory nad medzinárodnou nákladnou dopravou, boli zamerané najmä na dodržiavanie ustanovení zákona č. 56/2012 Z. z., a to všeobecných povinností dopravcu na výkon povolania prevádzkovateľa cestnej nákladnej dopravy, základných povinností dopravcu, overenie platnosti licencie spoločenstva na podnikanie v cestnej doprave, overenie platnosti povolenia na výkon povolania prevádzkovateľa nákladnej cestnej dopravy, overenie finančnej spoľahlivosti podniku prevádzkovateľa cestnej dopravy, overenie odbornej spôsobilosti vedúceho dopravy, overenie plnenia prepravnej povinnosti dopravcu v rozsahu prepravného poriadku, overenie povinnosti dopravcu zverejniť prepravný poriadok na svojom webovom sídle a ďalších vybraných ustanovení zákona č. 56/2012 Z. z., Nariadenia rady (ES) č. 1071/2009, Nariadenia rady (ES) č. 1072/2009.

Súčasnú aktivity týkajúce sa rizikovosti dopravných podnikov

Nariadením Komisie 2016/403 v prílohe I sa stanovuje spoločný zoznam kategórií, druhov a stupňov závažných porušení predpisov Únie v komerčnej cestnej doprave, ktoré okrem tých, ktoré sú uvedené v prílohe IV k nariadeniu (ES) č. 1071/2009, môžu viesť k strate bezúhonnosti prevádzkovateľa cestnej dopravy. Dňa 3. mája 2022 bolo v Úradnom vestníku Európskej únie publikované vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2022/694 z 2. mája 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2016/403, pokiaľ ide o nové závažné porušenia predpisov Únie, ktoré môžu viesť k strate bezúhonnosti prevádzkovateľa cestnej dopravy.

Dňa 3. mája 2022 bolo v Úradnom Vestníku Európskej únie publikované vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2022/695 z 2. mája 2022, ktorým sa stanovujú pravidlá uplatňovania smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/22/ES, pokiaľ ide o spoločný vzorec na výpočet hodnoty rizikovosti dopravných podnikov.

Na základe článku 9 smernice 2006/22 (§ 31 zákona č. 462/2007 Z. z.) by sa mali započítavať porušenia nariadenia (ES) č. 561/2006 alebo nariadenia (EÚ) č. 165/2014 alebo vnútroštátnych ustanovení, ktorými sa transponuje smernica 2002/15/ES, ktorých sa jednotlivé podniky dopustili. Východiskový zoznam porušení nariadenia (ES) č. 561/2006 a nariadenia (EÚ) č. 165/2014 a miera ich závažnosti sú stanovené v prílohe III smernice 2006/22.

Podľa vykonávajúceho nariadenia Komisie (EÚ) 2022/695 hodnota rizikovosti dopravcov pre kontrolné orgány bude vyjadrená nasledovne:

Dopravcovia u ktorých neboli vykonané žiadne kontroly (sivé pásmo)

0 – 100 bodov: Dopravcovia s nízkym rizikom (zelené pásmo)

101 – 200 bodov: Dopravcovia so stredným rizikom (oranžové pásmo)

201 bodov alebo viac: vysokorizikovní dopravcovia (červené pásmo)

Implementáciu nového systému bude zabezpečovať v rámci Jednotného informačného systému v cestnej doprave Ministerstvo dopravy a výstavby SR. Príslušné kontrolné orgány následne informácie zo systému budú využívať v rámci kontrolnej činnosti.

Európska komisia je splnomocnená vydať vykonávacie nariadenie, ktorým určí funkcionality sprístupňovania informácií pre členské štáty cez systém ERRU. V rámci tohto systému bude v budúcnosti rizikovosť dopravného podniku k dispozícii pre kontrolné orgány aj iných členských štátov.

Kontakt v prípade otázok:

Marek Hudec, Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky

Tel.: +421 2 59494343

E-mail: marek.hudec@mindop.sk

Poznámka:

V stratégii okrem ustanovení právnych predpisov boli použité aj informácie Národného inšpektorátu práce pre Európsku komisiu zo Správy o uplatňovaní nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 561/2006 o harmonizácii niektorých právnych predpisov v sociálnej oblasti, ktoré sa týkajú cestnej dopravy, nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 165/2014 o tachografoch v cestnej doprave a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/15/ES o organizácii pracovnej doby osôb vykonávajúcich mobilné činnosti v cestnej doprave za obdobie 01.01.2019 – 31.12.2020.